

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 d., 6 luni 3 d. 50 cr., 3 luni 1 d. 75 cr.
Pentru maramureș pe an 8 d., 6 luni 4 d., 3 luni 2 d.
Pentru strălămate pe an 12 d., 6 luni 6 d., 3 luni 3 d.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoază.

INSERTIUNILE

Pentru odată 7 cr. — de două ori 12 cr. — de trei ori 15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru de-oare publicare.

Contraste.

În ajunul nașterii Domnului creștinii aparținători religiei creștine cu ritul neortodox sîrbează în cerc restrîns sîrbare familiară.

Fie-care tată de familie și procură un brad — fie-care după puterea sa, acest brad îl împodobește cu fel de fel de lucruri, mai pun și luminițe de ceară de deosebit colorit, și acestea apoi le aprind.

Coloarea vie a bradului în amestec cu flacăra luminelor și reflexul rașelor de pe obiectele strălucitoare dau arborelui o înfățișare fantastică.

E mare bucuria copiilor la vederea pomului de crăciun, și mare bucuria părinților la contemplarea nevinovăției exprimate în bucuria copiilor.

Paralel cu bucuria familiară merge bucuria națiunii întregi, și ea se manifestează în pressă.

De sine se înțelege că această manifestare exprimă activitatea unui an, făcînd totodată prospectul anului viitoriu.

Să vedem ce contrast compun aceste manifestări ale vieții publice de stat la noi.

1. „Pester Lloyd” de Joi trecută la locul prim analizează pomul națiunii maghiare, și apoi trece la cel al națiunii politice ungurești.

Cel al națiunii maghiare prezintă un ce armonie. Se observă adecă în toate rîmurelele — o unitate admirabilă, ceea ce garantează strălucit viitoriu națiunii maghiare.

Cu privire la națiunea ungurească politică acest diariu scrie:

„Representându-ne sîrbarea țilei de ași, și avînd în vedere ageră familiile din apropierea noastră, putem oare să nu cugetăm la chipul și modul cum sîrbează această țilă familia popoarelor din Ungaria? Ne va folosi ceva acoperirea adevărului neîmbucurătoriu, că în numeroasele familii din acest cerc nu domnește unitatea, care este atât de necesară pentru înflorirea întregului, și că unii membri, cari se țin de fii vitregi ai statului ungureș, supărați și posomorîți se dau la o parte, decîte-ori este vorba de sîrbarea familiară a întregii națiuni ungurești? Li se întîmplă și lor ca și copiilor mașteri din viețea de toate țilele căroră bu-nel lor rudenii afară de casă atîta le vorbesc despre sîrbăcia lor, pînă când în cele din urmă și ei cred, că în adevăr așa este, și apoi în amărăciunea lor toate lucrurile mumei maștere le consideră de vrășmășie și neîndreptățire. Și cumcă curentul neîndestulării la unele naționalități din patria noastră se bazează pe

agitățiunile și șoptirile ce vin din afară, și nu pe tractarea, cu care ei sînt întîmpinați, aceasta mai eclatant o dovedește împregiurarea, că acolo unde pe un timp oare care înceată aceste șoptiri isvorite din motive de caracter internațional, agitățunea naționalităților prezentează un curent mai pacinic, bunăoară cum se observă astăzi la conaționalii nostri sîrbi. Sînt însă unii cari nu voesc să fie părtași la bucuria și durerea comună, și noi mai mare lipsă avem de această concordiă, decîte de unitatea absolută basată pe formalități esterne. Se poate că această concordiă s'ar câștiga mai ușor și mai degrabă, dacă dorințele pentru unitate nu s'ar estinde peste scopul inevitabil de lipsă statului, dorințe cari vor trebui încă să rămână tot utopii ceea ce a trebuit să o recunoască și intemeietorul statului european ungureș, când el în testamentul său a vorbit despre „regnum unius lingue” dorințe, care cu greu se vor putea împlini, mai ales în timpurile defață când se întonează mai puternic și se marchiază sentimentele de individualitate; dorințe, a căror împlinire din punctul de vedere al unui stat ungureș puternic și prin sine forte doară nici nu este de lipsă.

Dacă ar fi să ridicăm vocea pentru o asimilare internă, atunci am pretinde asimilarea în sentimente și convingeri. În grădina limbistică a națiunii ungurești pot înflori diferite flori, etnografii pot clasifica și rubrica poporul nostru după plac, antropologul poate constata diferite formațiuni de craniu: acestea nu vor strica statului ungureș, cît timp locuitorii Ungariei fie ei în ori ce punct vor fi, și vorbească în ori și ce limbă vor vorbi, recunosc religiunea politică a ideii de stat ungureș. Acesta este scopul, ce se poate ajunge și pe cari încă și noi îl putem ajunge, și astfel în sufletul nostru ne putem bucura la privirea familiei ungurești de popoară unite, întrunită în jurul luminosului pom de crăciun, care aduce tuturora daruri binecuvîntate, daruri, cari vor binecuvînta pre cel ce dă, și vor face fericit pre cel ce primește.”

Până aici „Pester Lloyd,” și el cu acestea încheie.

Cu totul altcum judecă și rezonază guvernamentalii dela „Nemzet.” Tot în numărul de Joi la locul prim scrie „Nemzet:”

„Față cu puterea, națiunea maghiară nu poate rămînea pe terenul negațiunei. Se va acomoda și se și acomodează comandei. Ceea ce la o generațiune a fost idee conducătoare la ceialaltă se prefacă în prejudețiu. Ceea ce fu odinioară virtute, astăzi poate deveni defect. Națiunea maghiară încă trebuie să rumpă cu trecutul, trebuie să se arunce

în brațele prezentului, ca cu atît mai sigur să se pună mîna pe viitoriu.”

Așa „Nemzet” și treptat el ajunge la asimilare în sensul vederilor lui Beksics în frunte cu devisa: „Si ferrum non, ignis.”

Trecem fără comentariu.

„Pesti Napló” de Joi, suplimentul la locul al treilea tractează cauza învățămîntului. Közoktatásügy.

Critică activitatea lui Trefort, care nimica nu face pentru maghiarizare. Esposul ministrului e foarte manc:

Însă să cităm:

„Cu privire la maghiarizare încă nu ne dă destule îndreptări esposul ministrului. Încă în anul trecut a bătut la ochi împregiurarea, că de și numai 1721 de învățatori se aflau în Ungaria, cari nu puteau propune limba ungurească, totuși s'au aflat 5553 de scoale, în cari limba ungurească nu s'a învățat ca limba de propunere. De astădată raportul ministrului dice: În anul 1883, s'au aflat 5553 de scoale, în cari limba maghiară sau nu sau propus de loc, sau numai ca studiu obligat. Învățătorii populari cari propun cu succes limba maghiară ca studiu obligat, corîspund articolului 28 din 1879, de aceea ar trebui înșirate nominal scoalele în cari se propune, și în cari nu, limba maghiară, 1376 dintre învățătorii aplicați astăzi nu știu ungurește, se înțelege că ei nici nu propun limba ungurească, pot însă fi și de aceia, cari știu ungurește, și totuși nu o propun la elevi. Cei mai aleși bărbați ai societății tocmai aceste locuri le-ar alege, și acolo ar îmbrățișa cauza maghiarisării.”

Așa opoziționalul „Pesti Napló.”

Noi deocamdată ne mărginim supunînd aprecierii publicului nostru aceste.

Un corb alb.

Sibiu 14/26 Decembrie.

În ce privește neînrînata ură de rassă, blasfemiile, batjocurile, suspiciunile, denunțările și tot ce e rău pe lume, de cari băjbăie foile maghiare din Cluș față de români, organul kossuthianilor „Ellenzék” de sigur că nu e nici cu un fir de păr mai bun, decîte organele partidei guvernamentale. Nici odată toate acestea foi nu și-a vărsat veninul lor asupra noastră în așa măsură, și nici odată nu și-au arătat arama atît de clar, ca cu ocaziunea ultimului proces de presă contra „Observatorului.” Refrenul grețoselor espectorări a tuturor foilor clușene a fost unul și același: Jos cu libertatea de

FOIȚA.

Tractarea metodice speciale a cetirei și scrierei!*)

de

I. Muntean,

învățătoriu greco-oriental român în Sighișoara.

Este în deobște cunoscut precum că dintre toate ființele organice, pre cari înțeleptul creator și pre bunul nostru părinte ceresc, încă dela întemeierea lumii le-a creat pe rotogolul acestui pămînt, cea mai perfectă este omul; pentru că omul după cum ne spune chiar și „S. Scriptură” este zidit după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, prin ce se arată destul de învederat că Dumnezeu a iubit pre om mai pre sus de toate celelalte ființe, ba numai din iubire l-a și creat.

Și oare ce însușiri particulare are omul prin cari el se înalță preste celelalte creaturi? Este el dotat doară cu vre o putere fizică supremă celor-

lalte ființe? Nu! Din contră, dacă vom privi pre om din primul grad al dezvoltării sale fizice, aflăm că el (omul) este poate cea mai debilă și mai neajutorată ființă de pe pămînt.

Spre a ne putea convinge despre acest adevăr, nu avem decîte să privim un copil dela primul moment al respirațiunei sale, adecă dela naștere, și ne vom convinge că el, (omul în stadiul copilăriei) intru adevăr după cum am amintit mai sus, este ființa cea mai debilă și mai neajutorată. El nu e în stare să se miște dintr'un loc într'altul; nu e în stare a alerge după mama sa spre a-și afla nutremîntul fizic, precum se întîmplă aceasta la ființe cu mult mai neînsemnate și cari mai că nici nu se pot aduce în asemănare cu omul; el nu poate și nu știe alt ceva de cît să plîngă; pre el trebuie să-l nutrească mama dându-i nutremîntul în gură, precum se întîmplă cu puii paserilor cîntătuare. Dar apoi aici eără și este o mare deosebire, căci pre când puii de pasere au neapărată lipsă de ingrigirea părinților lor, numai câte va țile sau câte va săptămîni, unui copil îi trebuiește o atare ingrigire părintească în decurs de câți va ani de țile.

Și totuși ce este aceea ce înalță pre om preste toate celelalte creaturi? Acelea sînt calitățile interne cu cari este dotat numai omul, precum: minte, înțelepciune, darul vorbirii, sau puterea spirituală, prin care omul înaintează pe calea perfecțiunei, de-

sevîrîndu-se din ce în ce mai mult, în direcțiune spre idealul a toată perfecțiunea, spre Dumnezeu, după al cărui și asemănare este creat.

Prin puterea spirituală omul a învățat a cunoaște puterile naturii și ale constringe să asculte de el, a învățat a și supune sie și apa și aerul și ale face servitorii sei; prin puterea spirituală omul a inventat multe lucruri cari la început erau privite de o minune a timpului nou, precum: mașina de vapori, telegraful etc. Dară dintre toate invențiunile cunoscute pînă acuma, cea mai ponderoasă este fără îndoială arta cetirei și scrierei, de și în ția de aată cetirea și scrierea sînt privite de un ce bagatele și neînsemnat, fiindcă în timpul de astăzi cei mai mulți oameni știu ceti și scrie; ba vedem cum copii de 6—7 ani cari au cercetat școala 8—10 luni, știu ceti și scrie; o artă, o meserie de tot lesne de învățat, care o poate învăța un copil în 10 luni de țile, respective în decursul unui an școlastic; pre când pentru învățarea ori cărei alte meserii, se recere un șir de mai mulți ani.

Am țis mai sus că arta cetirei și scrierei e una din invențiunile cele mai însemnate ale minței omenești, și intru adevăr așa este; pentru că cetirea și scrierea este un mijloc prin care omul și poate cultiva și lumina mintea sa cu acele conștiințe, care i sînt de lipsă pentru viață și pentru asigurarea viitorului său; mai vîrtos unui om carele

*) Publicăm acest elaborat cu aceea rugare cătră bărbații nostri de specialitate: să binevoiască a și publica eventualele observări critice. Red.

pressă pentru români, ear inteligenței române ștrang și furei, cătușe (békó) și temniță.

Omului cu mintea la loc și iubitoriu de pace desigur îi cade bine, dacă între astfelu de sbierături sëlbatice mai aude și vocea minții sênătoase, dacă în droia de șovinisti orbiti de nefericitul fanatism, se mai află și câte unul de aceea, căruia i-a cădūt soldii de pe ochi. E un veritabil corb alb o aparițiune de acest fel, și merită să luăm și noi notiță de el.

Memorabila vorbire a contelui Keglevich în dietă despre maghiarisarea cu forța și terorismul; dechiarățiunea dlui ministru-președinte Tizza, că a trecut timpul unde maghiarisarea cu forța ar fi fost posibilă și că astăzi nu mai este posibil să se folosească puterea statului spre maghiarisare; aceste fructe ale atitudinii barbătești a Croaților se par a fi pricepute și de voinicii cei mai mici de prin provincii. Incep și ei a cunoaște că ce s'a făcut nu s'a făcut bine și că toate înmensele gertfe de puteri, timp și bani aduse idolului de maghiarisare, au fost nebuie.

S'a statorit alt princip, s'a dat signal pentru luarea de altă direcțiune. Cu o lingură de miere mai multe muște poți prinde, decât cu o bute de oțet. Dacă nu putem infrânge pe români cu forța și cu terorismul, să ne folosim de prostia lui, să-l seducem, să-l înșelăm. Nimicîtă inteligența superioară, „agitatorii daco-româniști“, delăturate și inteligența inferioară din sinul poporului, turma rămâne pe mâna noastră și o mănăm unde ne place. Aceasta e filosofia mai nouă a fraților noștri maghiari.

„Ell-nzék“ în nr. 298 și 299 dela 22 și 23 Decembre n., sub titlul: Miseriile învățătorilor dela scoalele populare din Transilvania („Erdélyi néptanítói miseriák“) aduce un tractat în aceasta materie, care din două puncte de vedere e interesant pentru noi. Odată pentru că constată și recunoaște că „magyarosítás“-ul (maghiarisarea cu forța) prin învățământul popular, așa cum s'a practisat până acum nu va duce la limanul dorit; apoi fiind că propun o metodă nouă pentru „magyarosítás“ desnaționalizarea spontană a nemaghiarilor din Transilvania.

Indicatul articol constată mai înainte de toate că pentru sēcuii din Ardeal, „cari dacă nu ar exista, celelalte naționalități demult ar fi copleșit elementul maghiar,“ atâta s'a făcut deja pe tereul culturai populare, încât la ei demult se arată prisos de puteri didactice. Preparandia de stat din Cristurul sēcuresc și cea romano-catolică din Csiksomyly au pus material atât de abundat la dispozițiune, încât în ținuturile sēcurești, unde nu mai încap scoale de stat și comunale, acest material nu mai poate afla aplicare; ear considerând că în Ardeal se mai află alte două preparandii maghiare de stat și mai multe confesionale (maghiare), din toate aceste ese în fie-care au un număr așa de însemnat de învățatori și învățătorese, încât pre lângă atât de rēu riușita înmulțire a scoalelor comunale cu limba de propunere maghiară, foarte mulți dintre acei învățatori ne mai putēnd aștepta după aplicarea școlară trec la altă branșă pentru de a-și câștiga pânea de toate zilele.

Acesta, ȳice articolul mai departe, e un rēu înminent pentru maghiari și pentru maghiarisare; pentru-că cu toate aceste în celelalte părți ale Transilvaniei, locuite de nemaghiari, nu sunt nici pe jumătate scoale de ajuns și nici pe a patra parte învățatori calificați de ajuns. Nu sunt pentru aceea, fiind că

în preparandiile de stat elevii învață exclusiv numai limba maghiară, și bu pot fi aplicați la scoale cu altă limbă de propunere.

Astf-liu pe lângă toate însemnatele gertfe ce se aduc, maghiarisării nu i se face nici un serviciu. „În aceasta privință responsabilitatea e în mai mare măsură a noastră, a maghiarilor, cari ca națiune constituitoare de stat avem trebuință și suntem chie-mați: ca idea de stat maghiar să o înplântăm celorlalte naționalități prin limba lor proprie.“ Aceasta se va putea numai dacă învățătorii maghiari vor învăța limbele lor, cea nemțescă și cea românească, ca astf liu la punctele mai gingașe în privința mestecării naționalităților să putem aplica indiviđi de încredere ai noștri.

Pentru ca să se câștige pâne preparandistilor sēcui eșiți din institutele maghiare, și pentru ca „magyarosítás“-ul să se prefacă în „magyarosodás“, articolul pretinde dela guvern să înființeze preparandii de stat la atari puncte ale țerei, unde elevii d'n graiu viu pot învăța limbele naționalităților.

Aici trebuie să ȳintim, ȳice articolul, „pentru-că în fine tot trebuie să se rumpă și se va rumpe șovinismul, cu care apăsăm asupra treazului (jozan) popor român și sas.“ Să prevenim noi în această privință; să inițiam noi modul și lucrarea pentru delăturarea apăsării șoviniste. Ear modul nu poate fi altul decât ca să creștem în număr de ajuns învățatori cunoscători de limba lor, și pe acestia să-i aplicăm acolo, unde pretend interesele statului maghiar, la scoale comunale sau chiar și la cele confesionale („vagy épen a felekezeti iskolákhoz is“).

Astfelu rezonază articolul din „Ellenzék“ și după ce ne mai spune, că între preparandistii eșiți din institutele maghiare se află foarte multă pleavă, „studenți țipați din scoale“ (kicsapott deákok) și oameni „a căror princip suprem cât ajung la funcțiune nu e învățământul, ci câștigarea de avere, arată că acestia între sēcuii cei dērși și sēraci numai pot trai. Sunt urii și eschiși din societate și publicul se ferește de ei ca de o lepră veninoasă. „Prevalenta maioritate a preparandistilor eșiți din preparandia dela Cristurul sēcuresc — ȳice articolul nu se străduște de a ridica lumina spirituală a comunei, unde ajung; ci umblă după aceea, ca să le rămână timp liber cât se poate de mult, pentru a-și câștiga avere pe căi colaterale.“

Va să ȳică se formează aici o clasă periculoasă de oameni, cari cu timpul pot cauza o crisă socială în nobilul popor al sēcuii. Nu mai este loc pentru de a înființa mai multe scoale de stat în părțile sēcurești — așa ȳice articolul, — sunt multe unde numărul școlarilor e 14—18. Pe alte locuri scoalele de stat urlă de golăciune (az állami iskola — az üres ségtöl kong), pentru-că învățatorii nu știu o boabă din altă limbă, decât ungurește.

Acestui material de puteri didactice — educătore trebuie să se facă loc; trebuie trântit în cărca românilor, ca să le însufe idea de stat maghiar. Dar ca să se poată aceasta, mai întâiu trebuie ca preparandistii sēcui să înveța limba românească.

În merit credem că aici nu e de lipsă nice un comentariu. Am signalizat planul, ce se pregătește, și cu aceasta noi la locul acesta ni am împlinit datorința.

E rēndul la organele noastre competente: să priceapă semnele timpului. Un corb alb s'a ivit și ni-a cântat — poate preste voia lui — adevărul. Să învețe și maghiari românește, dar nu-

mai pentru de a ne putē ataca și nimici mai ușor. Se incete apăsarea șovinismului „magyarosítás“-ul, dar numai spre a face loc desnaționalizării pe dea furișul.

Corbul ccrb rămâne și dacă e alb la pene.

Cu toate aceste trebuie să privim enunțațiunile din „Ellenzék“ de un semn al desmățirei. Sēmburele e, că fanaticii încep a-și deschide ochii; și când vor deveni capabili și de un pic de sinceritate și bunăvoință, se vor putē încungiura multe amărăciuni, ce amenință frumoasa noastră Transilvanie.

X.

Românii și Universitatea fundului regiu.

La această insultă burșicoasă aruncată în fața românilor, deputatul Dr. Păcurar a reflectat următoarele: Dacă dlui Zay, i este cunoscută vr'o peată a statutelor, apoi nu numai loialitatea, ci și cestiunea de onoare îl îndatorează pre dl Zay să arate și să constate dsa aici publice peata afirmată a statutelor. El — Dr. Păcurar — însă constată de altă parte, că este adevărat, că aceste statute nu s'au făcut din partea maiorității, ci din partea minorității dimprună cu celalalt factor, adecă cu ministeriul, și dēnsului, la facerea statutului, la care a fost chiar dēnsul referentele, nu-i este cunoscut nici un lucru condamnabil, decât acela că nu a consimțit în păreriile sale cu maioritatea din Universitate. Apoi crede dl Zay, că toate lucrurile, cari nu sunt de acord cu consēmțământul maiorității, sunt lucruri petate? S'au tot ce nu place maiorității este peată, delict s'au crimă?

Eu provoc pre dl Zay se arate vre-un lucru neiertat la facerea statutelor, și, până ce se sustine dl Zay de om de onoare, trebuie în urma provocării mele, sau să le arate, sau apoi să-și rumege mai bine cuvintele, cari le pronunță aici în ședință publică! — Eară în ceea ce privește pre dl comes, lucrul este foarte ușor de rezolvit, căci numai dela dēnsul atērnă, ca să renunță din iubire de pace patriotică la dotațiunea s'a anuală de 2000 fl. și toată cearta în Universitate despre acest obiect este terminată.

Însă la toate aceste deput. Zay a tăcut.

Tot în această ședință deput. Dr. Wolff, raportorul comisiunii de cinci, cetește proiectul de reprezentățiune, adresândă ministriului de interne în afacerea statutelor de organizațiune. La pertractarea acestui proiect deput. Dr. Păcurar accentuază, că de când este dēnsul în Universitate din nou organizată pre basa art. de lege XII din 1876 până astăzi, nu a fost nici odată un lucru de așa mare însemnătate, un obiect de atâta importanță la ordinea țilei, cum este obiectul de față, adecă esmisul ministerial din 27 Faur 1884 Nr. 12,169/1884 B. III cu cuprinsul seu, prin care ministriul voiește să-și câștige dreptul a decide și asupra acelor concluse, în contra cărora nu sunt slevate voturi separate, și a înlocui atari concluse, cari sunt aduse chiar și cu unanimitatea voturilor, cu consimțământul tuturor conproprietarilor, — prin decisiunile sale.

El invită pre domni deputați la cea mai mare atențiune față de acest obiect de cea mai mare importanță atât pentru Universitate, cât și pentru dreptul privat al conproprietarilor.

Constată mai departe, că maioritatea Universității, începēnd dela anul 1877 continuu a tot sguđuit la statutele Universității, până când acuma a

voește și a cărui chemare este a vieții în mijlocul unei societăți de oameni luminați (cultivați).

Când și cine a inventat arta cetirei și scrierei, despre aceasta nu avem date sigure (cel puțin mie nu mi este cunoscut); istoria ne spune: a) că chinezii s'ar fi folosit de un fel de semne, (Hiepoγλιφς), un semn înfățișă un cuvēnt, câte cuvinte atâtea semne; așa încât cine-va în toată viața lui nu putea cunoaște toate semnele; va să ȳică în toată viața lui a învățat, și totuși n'au știut bine ceti și scrie, ceia ce astăzi se întēmplă după oste-neală de 3—4 ani; b) că fenicienii ar fi inventat literile, eară grecii s'au ocupat tare cu desvoltarea și perfecționarea acestei arte. Știm mai departe că profetului Moise pe muntele „Sinai,“ i a dat Dumnezeu cele 10 porunci scrise pe două table (lespedi) de piatră, dovadă că el știa ceti, căci altcum nu le putea explica poporul evreesc, carele călătorea prin pustie.

Pe timpul lui Chistos această artă să fie luat desvoltare tot mai estensivă. Știm că apostolul Pavel a trimis mai multe epistoli cātră diferite popoară. Despre persoana lui ne spune istoria bisericească că a fost evreu din naemul lui Veniamin din comuna „Tars în Sicilia,“ după partida religio-nară fariseu, eară după meserie amēsurat obiceiului evreesc făcătoriu de corturi.

În tinerețele sale se vede a fi studiat scoalele cele vestite iudaice și elenești din patria sa, apoi se duse la Ierusalim spre a se perfecționa mai departe în studiile teologice, unde se făcu cel mai zelos apărătoriu al legei lui Moise așa, încât când rēsări creștinismul el se arată ca unul dintre cei mai inverșunăți contrari ai creștinilor și lucra pentru stīrpirea lor totală pe drumul Damascului, până ce prin putere supra naturală, a fost induplecāt a primi creștinismul; de unde se vede că cetirea și scrierea era tare lățită pe timpul lui Chistos; ba se aflau și scoale organizate; însē de sigur că metoda cetirei și scrierei va fi fost cu mult mai puțin perfectă și mai greu de înțeles, față de cea de astăzi. Spre a ne putea convinge despre aceea nu avem de cât să aruncăm o privire, nu așa departe, ci numai înainte de aceasta cu 25—30 de ani și apoi nu ne va veni cu mirare, pentru ce foarte puțin dintre țerani noștri știa ceti și scrie. Cred că pentru convingere va fi de ajuns a aduce numai câte-va exemple și să cercăm ale litera și silabisa după metoda nominal (cu litere cirilice) așa, precum se făcea atunci; d, e. pentru cuvēntul ban care astăzi se compune din semnele sonurilor b a n, se folosea: buche-az-naș, și copilul să știe scoate din acele sunete fără înțeles cuvēntul ban; caco ad-răț-terduest-ad, și copilul să știe scoate din confusiunea aceea babilonică cuvēntul: cartea, ceea ce după me-

toda de astăzi se compune din semnele sonurilor: c a r-t-e-a cartea.

Cugetând la metoda acela greoi și fără înțeles, atunci de sigur că nu ne va însucni risul a ȳind încă și astăzi pe câte un moș bētrân tanguindu-se că el încă a umblat la școală în tinerețele sale 3—4 ani, dară n'au putut învăța carte, fiind că n'au avut cap.

Intru adevēr că a trebuit să aibă cap, adecă minte ageră acela, carele după espresiunea aceea neînțeleasă a literilor vechi a putut învăța a ceti și a scrie; și pentru cari n'au putut învăța, nu va fi fost de vină atâta capul, ci mai mult metoda și espresiunea cea fără înțeles a semnelor (literilor).

Espresiunea aceea fără înțeles a literilor cirilice, s'a delăturat înainte de aceste cu vr'o 24 ani pre când au început a se folosi de alfabetul latin, când apoi în anul cel dintăiu se învață literile pe rēnd de pe tabelă, apoi învață ale și scrie, a cum-pune silabe și cuvinte, și numai apoi după al 2 lea sau al 3 lea an, după cum adecă avea cap, i se da cartea în mână.

Această greutate încă s'a delăturat mai târziu prin introducerea metodei sonetar (analitic-sentetic) după care copii învață a ceti și a scrie în câte-va sēptēmăni și fără de vre-o greutate mare, numai se pomenesc că ei știu ceti și scrie.

(Va urma.)

venit lucrul acolo de ministrul intenționează arogarea dreptului de dispoziție necondiționată asupra averilor Universității sau, precum dice esmisul minist. citat, de a decide și a înlocui conclusele Universității din oficiu, cu decisiunile sale, fără de a mai fi legat la existența ver unui vot separat.

Acesta este un lucru ne mai auzit și ne mai pomenit, și astădată prima oară bate ministerul în casele Universității spre a-și câștiga și acest drept, și spre acest scop cere învoirea noastră.

Dela anul 1877 începând până și în ziua de azi am avut de a apăra dreptul de proprietate al conproprietarilor, numai față de majoritatea din ședințele generale ale Universității, carea fără obosală pretindea și pretinde, ca conclusele ei asupra averii și asupra foloaselor anuale să fie definitive și inapelabile; și față de aceste concluse să nu aibe minoritatea nici un drept și nici un remediu legal spre a putea stabili neîndreptățile și asupririle, ce i se cauzează din partea majorității prin un judecător mai înalt, adecă prin guvernul țării.

Am luptat și eu din plină conștiință fără oboseală și din toate puterile în contra acelei tendințe cu totul escentrică față de egală îndreptățire a tuturor conproprietarilor, dintre cari și cei ce se află în minoritatea casuală trebuie să li se recunoască totuși în asemenea măsură dreptul de conproprietate. Și în adevăr rezultatul acestor lupte este §. 13 din statute, care conține remediul legal de apărare al minorității față de abuzurile majorității.

Acest paragraf dispune ca fie-care membru al adunării, care nu este mulțimit cu concludul majorității poate în termen de trei zile suleva votul seu separat, asupra căruia ministrul are apoi dreptul și îndatorirea de a hotări asupra aceluși conclud recurat și a decide finalmente între majoritate și minoritate. Aceasta procedură am aflat-o și o află pretutindenea, unde starea lucrurilor este regulată, căci naturalmente urmează din organizarea societății civile și din întreg organismul dreptului, că acolo unde doi s'au trei etc. nu se pot înțelege despre averea și drepturile lor, un al treilea să decidă, ce este drept între dâșii.

Această stare de lucruri se află pretutindenea unde sunt împregiurările normale și trebuie să existe în fie-care stat, căci altmintrea s'ar deschide numai așa la o luptă a tuturor în contra tuturor.

Prin urmare eu am susținut și voi susține, cât voi fi aici, sus și tare dreptul de recurs al minorității la al treilea judecător între noi, adecă în cazul concret, la guvernul țării.

Sub egida acestui §. 13. s'au efectuit dotațiunile scoalelor gr. or. din Sas-Sebeș și Orăștia; sub egida acestui §. 13 s'au indus dotațiunea gimnasiului gr. or. din Brașov din estraordinar în ordinar; și din toate acestea cu consimțământul dvoastre din majoritate, ceea ce dovedește, că noi avem destule interese reciproce spre a ne putea înțelege între noi așa încât majoritatea face concesii minorității, eară minoritatea majorității. Prin urmare §. 13 nu este așa de periculos nici pentru majoritate, precum s'ar crede la aparință. Știm cu toții, că pre lângă concurența scolii săsești evangelice reale din Sibiu pentru dotațiune de 5000 fl. scolile gr. or. din Sebeș și Orăștia fără acest §. 13 cu câte 1000 fl. nu ar fi avut loc, și știm, mai departe cu toții, că la anul 1878 ne-am înțeles sub existența §. 13 asupra dotațiunilor de a mulțami pre toate trei scolile fără de a mai provoca ingerința ministerului.

Eu sum pre deplin convins, că dacă §. 13 nu ar fi existat, dotațiunea scolii săsești reale din Sibiu ar fi auzi în loc de 3000 fl. 5000 fl. și scolile gr. or. din Sebeș și Orăștia, de unde erau cei doi deputați români, nu ar fi căpătat nimica, și certele între noi ar fi luat dimensiuni mai mari, chiar și în detrimentul majorității.

E dară destulă dovadă, că existența §. 13 este în faptă un motor pentru ținuta majorității de a considera și minoritatea din Universitate, precum s'a și întemplat în cazul acesta, care la din contră ar fi fost cu totul ignorat.

Cu ce însă nu pot consimți este arogarea dreptului din partea ministrului de a decide și asupra acelor concluse, în contra cărora nu sunt sulate voturi separate, și a înlocui chiar și acele concluse, cari sunt cu unanimitatea voturilor noastre aduse, prin decisiunile ministeriale.

Cu aceasta nu consimt și nu voi putea consimți nici odată, că acolo unde suntem noi cu toții între noi înțelegi să se vere un al treilea nechemat și se dispună în contra voinței și în contra intereselor noastre numai după bineplacul seu.

Am dis, că până acuma am avut de a me lupta numai față de esagerarea sau mai bine dis de arogarea dreptului exclusiv din partea majorității din Universitate, ear acum ivindu-se primadată și din partea ministerului o asemenea esagerățione, numai

intr'altă direcțiune, voi avea de a me lupta și în contra acestui adversariu nou al averilor Universității și declar, că precum am apărat conproprietatea averii față de majoritate în asemenea chip voi apăra-o și față de ministeriu.

Aceasta mi va fi posibil, căci precum dovedește chiar și esmisul ministerial de față, până acuma ministrul n'a avut dreptul de a decide asupra acelor concluse în contra cărora nu sunt sulate voturi separate și n'a avut dreptul de a înlocui aceste concluse, cari sunt aduse din partea noastră cu unanimitate de voturi prin rezoluțiunile și decisiunile sale.

Ministrul acum voiește să-și câștige acest drept, și spre a-l putea câștiga cere dela noi consimțământul nostru prin esmisul amintit.

Ce înseamnă aceasta?

Aceasta nu înseamnă altceva, decât ca ministrul recunoaște însuși nu numai că acest drept nu l'a avut, dară nici nu-l poate câștiga fără a avea consimțământul nostru. Prin urmare denegând noi firm și hotărit acest consimțământ, ministrul nu va putea intra în casele Universității și a dispune de averile noastre. Însă și după ce fel de principiu de drept s'ar putea mesteca ministrul, sub cuvântul de a face pace, unde toți conproprietarii sunt de un consimțământ, de o voință, de o rezoluțiune, nefiind nici macar idee de diferență între conproprietari? Știm cu toții, că acolo unde nu este actor nu poate fi nici judecător.

(Va urma.)

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.”

Casul disciplinar al judeului Pamfilie din Romoșel.

Orăștie în 13 Decembre 1884

Într'o corespondință anterioară v'am scris că pretorul cercului Orăștia a suspendat pe judele comunei Romoșel Pamfilie din motive cu totul neînsemnate. Ca publicul nostru să cunoască aceste motive, imi iau voia a espune pe scurt *species facti*. În săptămânile trecute un delincuent din Romoșel a fugit din arestul preventiv al judecătorei cercuale reg. din Orăștie. Gendarmeria l'a prins și aducându-l la casa judeului din Romoșel, Pamfilie, acesta a pus patru vigili comunali și a reflectat gendarmeria să fie cu atențiune ca delincuentul să nu fugă. Cu un cuvânt judele și-a făcut datoria în toată forma. Din negrirea gendarmilor însă, cari au întrelăsat a lega pe delincuent, după cum i sfătui-se judele, delincuentul a fugit de cătră ziua și gendarmeria a făcut arătare la pretură contra judeului Pamfilie aruncând vina asupra acestuia. Pretorul Bagya Zsigmond, fără de a mai face vre o cercetare prealabilă a suspendat la moment din oficiu pe judele Pamfilie la arătarea nemotivată a gendarmeriei. Acesta a fost un pas pripit și nu se poate esplica altcum decât prin împregiurarea, că pretorul a trebuit să aibă ceva necaz pe judele suspendat. Causa s'a transpus la judecătorește spre cercetare și eri s'a și constatat judecătorește prin dovoși suficiente, că gendarmeria poartă vina exclusivă, ear judele Pamfilie este cu totul nevinovat.

De aici se vede, că a fost pripită suspendarea, că dl pretor Bagya s'a lasat răpit de o animosităte nemotivată. Dl pretor este un funcționar consciențios și zelos și toema pentru aceasta ne a surpris acest act de justiție disciplinară precipitat. Judele Pamfilie este un funcționar vechiu al comunei Romoșel, a servit sub toate guvernele câte s'au perondat dela anul revoluțiunii și în tot decursul serviciului seu s'a purtat corect și spre deplina mulțamire a comunei și a organelor administrative superioare. Aceasta împregiurare trebuia să o aibă înaintea ochilor sei dl pretor și să nu se grăbească cu suspendarea.

Din dovedile de până acum se vede nevinovăția judeului Pamfilie, prin urmare rehabilitarea dâșului nu pote fi decât o cestiune de timp scurt. Aceasta ne servește spre satisfacțiune deosebită și ne vom bucura foarte, dacă în cel mai apropiat timp vom vedea pe venerabilul jude bătrân earăși în fruntea afacerilor comunei Romoșel, care a stimat intrânsul pe adevăratul seu povățuitor și cărmuitor.

Dl pretor Bagya este un funcționar administrativ corect și de și are și dâșul simțeminte mai mult maghiare decât ungurești totuși arareori și da pe față idea nedirectă de maghiarisare. În cazul disciplinar însă, de care ne este vorba, s'a lasat stăpănit de animositătea națională, pentru că altfel nu ne putem esplica măsura pripită, cu care a delaturat stante pede pe un veteran funcționar comunal.

Indată ce rehabilitarea va fi îndeplinită — nu voi întârzi a ve o notifica.

În fine trebuie să observ, că suspendările în cercul Orăștiei sunt cam dese, mai ales decând e dl Bagya în fruntea preturei.

Dintre notarii și juii suspendați în decurs de vre-o 7 ani foarte puțini s'au putut rehabilita. Poate că aceasta esperiență a îndemnat pe dl Bagya să purceadă cu o rigoare antecipată și contra judeului Pamfilie. Cu atât mai mare va fi și satisfacțiunea, judeului când se va vedea rehabilitat. X.

Răspunsurile la Mesagiul Tronului.

Duminecă, 9 Decembre, la oarele 11 1/2 dimineața, M. S. Regele, în prezența d-lor miniștri, încungiurat de Casa Sa, a primit în sala Tronului, cu solemnitate obicinuită, biuroul și comisiunea senatului însărcinată a presinta M. S. Regelui adresa de răspuns la mesagiul Tronului.

D. Dimitrie Ghika, președintele Senatului, a dat cetire următoarei adrese:

Sire,

Primul senat ales în virtutea noiei legi electorale este fericit a aduce astăzi Majestaților Voastre omagiul simțemintelor de iubire și devotament ce țeara întregă are pentru suveranul ei.

Dela o margine la alta, Sire, țeara a primit cu mulțamire reforma electorală; căci ea a asigurat libertatea votului și inviolabilitatea conștiinței alegătorului.

În virtutea acestei reforme înțelepte, alegerile s'au putut face sub egida legii, în deplina liniște și libertate, astfel în cât Corpurile leginitoare să fie aceea ce trebuie: adevărata expresiune a voinței alegătorilor.

Senatul a auzit, Sire, cu o adevărată bucurie asigurările date de Majestatea Voastră că raporturile noastre cu toate puterile, și mai ales cu cele vecine, sunt din cele mai bune și mai cordiale. Noi nu putem face de cât sincere urări pentru ca această stare de lucruri să se consolideze din ce în ce mai mult, pentru ca să putem întoarce cu toții, guvern și națiune, toată activitatea noastră cătră organizarea internă a Statului.

În noua eră de pace ce se deschide, senatul va fi fericit, Sire, să dea guvernului Majestații Voastre tot concursul seu pentru îndeplinirea bunătăților a căror lipsă se simte în diferite ramuri de administrațiune publică, și pentru a ajunge astfel treptat să punem societatea română în condițiunile de dezvoltare a celorlalte societăți moderne.

A îmbunătăți întreg sistemul nostru administrativ;

A pune justiția în condițiunile de independență necesarii pentru o mai bună garantare a intereselor ce-i sunt încredințate.

A acorda bisericeii și scoalei mijloace de cari au nevoie ca să răspundă din ce în ce mai mult la misiunea lor;

A pregăti sistemul nostru de apărare și a da armatei tot ce i lipsește încă pentru ca să devie și mai mult un adevărat scut al independenței naționale.

Eată, Sire, atâtea lucrări cari vor face obiectul preocupărilor noastre celor mai vii și la cari senatul se va grăbi să consacre toată activitatea sa împreună cu guvernul Majestații Voastre.

Ceea ce trebuie însă să atragă imediata preocupare și sollicitudine a tuturor corpurilor statului este, precum o dice foarte bine mesagiul Majestații Voastre, crisa agricolă și monetară prin care trece țeara. Osebit de cauzele generale cari au adus această crisa și în celelalte părți ale Europei, cauze cari sunt înafară de sfera noastră de acțiune, această situațiune se mai găsește îngreuiată la noi și prin oare cari împregiurări particulare, asupra cărora caută să se îndrepteze cu stăruință atențiunea noastră a tuturor.

Îmbunătățirea continuă a sistemului nostru de cultură, o mai mare înlesnire de tarife acordată comerțului și producătorilor nostri pentru aducerea producțiunilor lor la punctele de esport, crearea treptată și încurajarea industriei naționale, construirea întreprinderilor așteptate de toți cu o legitimită nerăbdare, complectarea sistemului nostru de căi ferate în modul cel mai economic posibil și împuținarea pedicelor ce împină unele din producțiunile noastre agricole la eșirea lor din țeară, sunt, credem, Sire, atâtea măsuri de natură a împuțina răul în present și a l preveni în viitor.

Pentru realizarea și esecutarea la timp a acestor măsuri, senatul va fi fericit să conlucreze împreună cu guvernul Majestații Voastre pentru a ușura efectele crisei și a veni astfel în ajutorul producătorilor. Sperăm, Sire, că grație stărei financiare generale a statului, stingerei apropiate a unei părți din datoria publică și limitării ei în viitor, grație

înlesnirilor de credit ce s'au creat pentru particulari, și mai presus de toate grație spiritului de ordine și de economie ce a început să pătrundă în toate clasele societății, vom ajunge a străbate strămtorările actuale fără ca statul și particularii să aibă a suferi sguđuri de acelea cari împedecă mersul normal și regulat al afacerilor.

Stręns uniți impregiurul Majestății Voastre și și ajutați de încrederea națiunii, guvern și Corpuri legiuitoare, vom lucra necontentit pentru întărirea și prosperitatea statului român, și, împreună cu țeara întreagă, nu vom avea decât un gând: binele patriei, decât un strigăt:

Să trăiască Majestățile Voastre și Augusta Lor familie!

Să trăiască România!

Președinte *Dimitrie Ghica*. Vice-președinte, *Cernat*. Secretar, *V. Liteanu*, *Gr. Capelcanu*. Ap. *Mănescu*. Cestori, *N. Manolescu*, *A. Sicaicariu*. (L. S. S.)

Regele a respuns:

Înalt Prea Sântele! Domnule președinte! Domnilor senatori!

„Simțemintele de iubire și devotament ce 'Mi' exprimă înaltul Corp al Senatului sunt prea scumpe inimii Mele.

„Ve mulțamesc și, împreună cu d voastră, privesc cu încredere viitorul; căci armonia care domnește între guvern și parlament asigură dezvoltarea și consolidarea Statului român.

„Din parte-mi pătruns de înalta misiune ce 'Mi' este încredințată nu voi cruța nici o osteneală pentru a face ca iubita noastră patrie să fie înainte mergătoare civilizațiunii în orientul Europei.

„Ve mulțamesc, d-lor senatori, cu aceeași căldură cu care adresați urările domniilor-voastre 'Mie, Reginei și familiei Mele.“

(Va urma.)

Declarațiune.

Dle Redactor! Corespondența cu datul Făgăraș 11 Decembre 1884 publicată în „Tel. Rom. Nr. 146 despre cazul dureros, ce se dăce că s'ar fi întâmplat în ziua de sf. Nicolae în biserica din Făgăraș cu noul administrator Iuliu Dan, întru cât în aceea se susține că eu aș da instrucțiuni fratelui meu a nu se supune la nici o ordinațiune, ce ar emana dela măritul consistoriu față de parochia din Făgăraș, o declar de calumnia; ear pe corespondentul mascat, care cu ușurătate copilărească publică neadevăruri prin diare, până atunci până când nu va dovedi că eu dau cuiva instrucțiuni de nesupunere și până când el stă ascuns, îl declar de calumniator și om fără onoare.

Petru Ciora.

Varietăți.

* (Prelegere publică.) În folosul înființării scoale centrale gr. or. de băeți din Sibiu Duminecă în 16/28 Decembre a. c. va prelege în casa română profesorul Demetriu Comșa despre „cultura florilor în odaie.“

Inceputul la 5 oare, bilete de intrare se află cu prețurile deja știute la administrațiunea „Tribunei“ și la tipografia archidieceșană, ear în ziua de prelegere dela 4—5 oare la cassă.

Comitetul arangiator.

*(Arangerulseratei tinerilor sërbi, români și slovaci), Alesandru Petroviei în urma raportului făcut de președintele societății de lectură — cetim în „Egyetértés“ — a fost citat înaintea rectorului universității din Pesta Dr. Bitá Dezső *ad audiendum verbum*, a fost întrebat circumstanțial despre scopul și direcțiunea urmărită de ei. Printre tinerii universitari e mare ferbere, ei sunt decizi, la cazul când consiliul universitar nu ar păși cu destulă severitate în contra matadorilor principali, să purcedă pe altă cale, ca să facă imposibilă rămânerea la universitate a elementelor antimaghiare. Nu sunt cumva decizi să le croiască și o poesie ala „Büdös bocskor“?

*(O descoperire archeologică în Germania). Cetim în „Gazeta de Francfort“:

„Dilele acestea s'a făcut în portul dela Deutz o interesantă descoperire din punctul de vedere al istoriei naturale. O mașină de gratat a scos la lumina dila un dinte colosal, care cântărește 4 chilogramme; este dintele unui dobitoc antidiluvian. Se poate foarte lesne vedea rădăcina și coroana dintelui. Are forma unui mare petroi și măsoară 57 centimetri în lungime, 17 în înălțime și 7 în grosime. E compus din două substanțe diferite, adecă din 20 de straturi de materie solidă, eară straturile sunt unite între ele printr'o proșghiță intermediară mai moale pe care sgarăind'o cu unghia poți s'o ridici. Fie-care strat isolat al masei dure se compune din părți reuite și are forma unui petroi lungureț.

*(Un pește necunoscut până acum.) Cetim în Românul. Diarul „Le Petit Var“ din Tulon spune că un pește foarte mare, pe care bătărâni marinari au declarat că nu-l cunosc și că presupun că el locuște în general în Ocean, a fost omorit în golful Cavalaire de trei oameni dela vamă, pe când se aflau într'un vas făcând observație dealungul coastei.

Structura acestui monstru de mare este cu totul particulară. El n'are dinți, dar falca deasupra este armată de un fel de peie, întocmai ca coama calului: această perie împodobește gura în toată lungimea ei.

Limba are o grosime de aproape 15 centimetri și trebuie să cântărească foarte mult. Gura are o lărgime de 90 centimetri: un om de statură mică poate prea bine să intre în ea.

Acest pește gigantic are trei înnotătoare, din cari două seamănă cu urechile de bou; cea de a treia se află lângă coadă. Dobitocul n'are bronhii; dar în mijlocul capului, deasupra falcii superioare, se află trei deschidături de formă triunghiulară cari servesc de nări. În fine ochii sunt negri cu reflecte de foc.

O coadă orizontală care are forma unei căști de giandarm, completează aspectul acestui dobitoc ciudat.

Coalarea pântecului este albă; dea lungul pântecului se află niște dungi de o adâncime de un centimetru.

*(Broasca și sobolul) Se scrie din Soultz diarului „L'Express“ din Mulhouse, cu data dela 3 Decembre:

Un martor ocular ne asigură că a fost față, dila acestea, la o luptă care merită de a fi sem-

nalată. O broască eșise din apă probabil pentru a respira aer curat, când întâlni în calei un sobol. Fără a face nici o dechiarare de rebel, sobolul atacă broasca. Aceasta făcu tot ce putu pentru a scăpa de adversarul ei, dar cu cât lupta cu atât sobolul devenea mai amenințator.

Vedend ca are să fie învinsă, biata broască începu să dea țipete, dar sobolul de loc nu se descuragă. După câte va minute de o rezistență eroică broasca și perdu toate puterile și sobolul o apucă și nu o mai lăsă. Atunci sobolul făcend repede o groapă în pământ, întră în intru cu broasca și dispărură împreună.

Incidintele acesta este cu atât mai însemnat, cu cât până aci se susținea că hrana sobolului se compune din vermi și insecte. După ceea ce s'a întâmplat, vedem că sobolului îi place și carnea broaștei. Ce vor dăce despre aceasta domnii naturaliști? „Românul.“

*(O Vrăjitoare.) Cetim în „Răsboiul“: Dilele estea muri în strada Sf. Ștefan o femeie cunoscută sub numele de „Baba Mariuța“ sau din cauza unor calități particulare proclită de cocoanele mahalagioaice cu atrăgătorul nume de *Ivra*.

Ivra, așa-i vom dăce și noi, era una din babele a căror urmă a început să se peardă ađi și de care nu ne mai aducem aminte, de cât baladele populare sau vre unul din marii noștri poeți. Era un tip perfect, ca de fel legendei „Mihnea și Baba“ a lui Bolintineanu. Stimabilele pentagenare cum ar dăce domnul Trahanache spun cu oare-și care șfială și regrete cum dęnsa făcea „de urit“, „de dragoste“, „punea cuțitul“, „vrăja stelele“, „chema pe ucigă l toaca pe coș“; și în ajun vre'una din multele procese ce le a avut cu vecini, umbla călare pe trestie de trei ori împrejurul casei „numero deus impare gaudet“! — și ducenduse la trei puțuri din trei respântii, asvirlea unt-delemn și petre înlăuntru borbosind: așa se stea dila mele ca unt-delemn d'asupra apei și așa se s'atunde dila vrășmasului ca peatra în puț“; și adogă pudibundele naratoare în simplitatea lor caracteristică și în respect „a tot ce i nevedut“ — ea căștiga tot-deauna.

Nu atât rivna de a face epitaf acestei druidese, ne-a înpins să scriem, aceste rinduri, ci un fapt care presintă oare-și care gravitate. Moștenitoarele moartei căutând prin niște lăđi, a dat de un sac în care se aflau o mulțime de oase de om, cu craniuri cu tot; aceea ce face să se colporteze versiunea că s'a dat de urmele vre-unei crime. Fu crimă sau că oasele erau numai un instrument al profesiei ei, sau alt-ceva, e de datorita autorităților să se știe despre aceasta și mai cu samă pe o vecină R. P. care de și cam ecsaltată totuși trăind în stręnse legături cu dęnsa ar putea da oareși care informațiuni. Sunt mai multe dila și nimic nu s'a făcut; cu toate acestea secțiua nu e de cât la câți va pași distanță. Toată lumea știe; numai autoritățile nu. E tocmai „Ce știe satu nu știe bărbatu“!

Un culegător de litere român se aplică la moment cu condiție stabilă la [1956] 1-1
Tipografia „AURORA“ în Gherla Sz.-ujvár.

Nr. 1108.

[1954] 3—3

Edict.

Oprea Istinca gr. or. din Reșinari carele de 10 ani a părăsit pe femeea sa Stana n. Vidrighin fără a i se ști ubicațiunea, prin aceasta se citează a se infăția înaintea subsemnului în termen de 6 luni dela datul de

față, căci la din contră cererea de divorțiu a femeii sale se va pertracta și în absența lui.

Scaunul ppresbiteral gr. or. al Sibiiului.

Sibiu, 6 Decembre, 1884.

Simeon Popescu,
protopresbiter.

Zambach și Gavora.

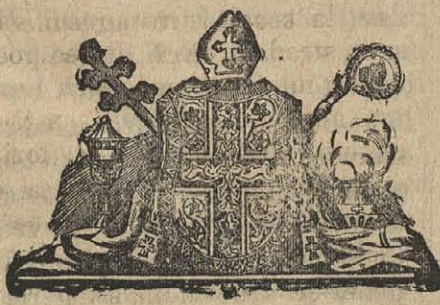
Fabrica de vestminte și recuisite bisericesti

de rit catolic și grec.

[1928] 8—30

în Budapesta, strada Vatułui, Váci utca Nr. 17.

Felon sau Odăjdii Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate feliturile de steaguri, și pentru societăți industriale (și pentru pompieri) co-

vor pe altariu, potiruri, pietohlebni- ca, cadelnițe, pacifical, candelde de altar, policandre pentru biserici, ripide, chivot, cărți de Evangelie etc.

Comande se efectuesc prompt. — Obiectele, cari nu vor conveni, se vor schimba cu altele.

Ofert.

1000 dăraabe cârpe pentru dame, în cele mai frumoase colori, și adecă, roșu, alb, lila, sur, negru, vęnăt, turcesc, din lână de Berlin de calitatea cei mai fină pe lângă garanție, se vor vinde din cauza părăsirei întreprinderii pentru puțuri ne mai pomenite de eftine, și anume o bucată

cu 1 fl. 20 cr.

Cine voește să aibă o cârpa frumoasă și bună fină și mare, și totodată eftină, acela să se grăbească a-și comanda, căci lăna brută în sine de două ori este mai mult vrednică, ca cârpa lucrată.

Se mai află 850 de bucați.

Plaiduri de călătorie

teribil de mari și groase, țesute din cea mai bună materie, model englesesc elegant, și adecă: brunet, sur cu franse groase colorit mestecat. Fiind ele teribil de lungi și late, pot servi ca haine de îmbrăcăminte, cuverte de pat, șal de dame și după folosire de 20 de ani, poște face omul din ele două rënduri de haine elegante, astfel cruța omul palton, manta de ploaie sau roc. I. calitate pe bucată numai fl. 5.50. II. calitate fl. 4.50.

Mai departe 370 de dăraabe.

Materie de haine pentru domni Cheviot-Diagonal.

pentru sezonul de toamnă și eamnă, din lână fină țesută, din cele mai nouă colori, netedă și îndesată, calitatea cea mai bună, sur, negru, vęnăt, verde-oliviu și negru, palton, nădragi și gilet pentru ori și cine numai fl. 6.50.

Model de stofă nu se trimite nimerni.

Pentru valoarea calității fie cărui dărah singuratic primesc eu răspunderea, și cui nu-i place, și primește îndată banii. În provincie se vor face espedările prin rambursă.

Adresa: Rabinovics, agentură de mărfuri din lână de oaie,
Viena, II., Schiffamtsgasse 20.

[1944] 4—4